

Acțiuni de combatere a celor mai grave forme ale muncii copiilor în agricultură în Republica Moldova

Contribuția Federației Naționale a Patronatului din Agricultură și Industria Alimentară (FNPAIA) din Moldova

Munca copilului reprezintă o problemă atât pentru Republica Moldova, cât și pentru alte țări ale lumii. În anul 2000, Organizația Internațională a Muncii (ILO) a estimat că existau 246 milioane de copii, cu vârsta cuprinsă între 5 și 17 ani, implicați în fenomenul muncii copilului. Dintre aceștia, 171 milioane participau la munci, care, prin natura lor, sunt periculoase pentru siguranța, dezvoltarea fizică, mintală și morală a copiilor. Mai mult decât atât, circa 8,4 milioane de copii erau implicați în forme necondiționate ale muncii copilului, care includ munca forțată, folosirea copiilor în conflictele armate, traficul și exploatarea sexuală a copiilor.

Nu există țări imune la fenomenul muncii copilului. Sunt circa 2,5 milioane de copii care muncesc în economiile dezvoltate și alte 2,5 milioane – în economiile aflate în tranziție¹. Surse și rapoarte relevă un număr mare de copii implicați în forme grave ale muncii, chiar și în astfel de țări precum Statele Unite ale Americii, țara cu cea mai puternică economie din lume. 290 200 de copii au fost angajați ilegal la muncă în această țară, în 1996. Câțiva – nu este clar câți – erau „adolescenți care lucrau pe o durată mare de ore, în servicii în afara școlii”. Aproximativ 59 600 aveau vârsta sub 14 ani, iar circa 13,100 lucrau în ateliere textile, după cum informează agenția *Associated Press*, într-un ciclu de relatări consacrate muncii copilului în SUA, în decembrie 1997².

Raportul UNICEF „Situția copiilor în lume” 1997 menționează că „dezvoltarea sectorului serviciilor și cererea pentru forța de muncă flexibilă în țări industrializate, astfel ca Marea Britanie și SUA, au contribuit la extinderea fenomenului muncii copilului” „Sute de mii de copii” lucrează în agricultură, în SUA, conform Raportului *Human Rights Watch*, publicat în iunie 2000. Un studiu din 1990 privind copiii de origine mexican-americană, care lucrează la fermele agricole în statul New York, arată că circa jumătate au muncit pe câmpurile care erau încă proaspăt stropite cu pesticide, iar mai mult de o treime au fost stropiți în timp ce lucrau”.

MUNCA COPILULUI ÎN ȚĂRI AFLATE ÎN TRANZIȚIE, PRECUM MOLDOVA

Situția privind munca copiilor în economiile în tranziție are anumite particularități. Republica Moldova a cunoscut o tranziție economică de lungă durată, latentă și contradictorie. Reducerea calității vieții în Moldova, de la obținerea independenței țării, a produs un exod puternic: o pătrime din forța de muncă a țării a plecat în căutarea unui loc de lucru în străinătate. Acest exod a determinat nu doar o lipsă a forței de muncă în Moldova și alte probleme importante, dar a creat și o situație în care copiii sunt lăsați acasă în grija bunelor sau a rudelor. Înainte ca părinții să înceapă a trimite bani acasă, acești copii sunt nevoiți să se bazeze doar pe posibilitățile proprii. În regiunile rurale, agricultura este sursa principală de venit.

Agricultura reprezintă o treime din Produsul Intern Brut al Republicii Moldova, o țară care, de-a lungul întregii sale istorii, s-a bazat pe agricultură. În acest sector, mulți oameni își câștigă pâinea muncind. Mai mult de jumătate din populația țării locuiește în zone rurale. Privatizarea în agricultură a fost instrumentul dezvoltării în acest sector. Istoria creării și evoluției întreprinderilor agricole este partea cea mai dinamică a economiei Moldovei.

VOCEA FEDERAȚIEI NAȚIONALE A PATRONATULUI DIN AGRICULTURĂ ȘI INDUSTRIA ALIMENTARĂ

¹ <http://www.ilo.org/public/english/bureau/inf/download/child/childday05.pdf>.

² Informație disponibilă la www.igc.org, prin căutarea termenului „child labour” pe pagina web IGC.

După obținerea independenței țării, antreprenorii s-au asociat și au format organizații proprii, una dintre acestea fiind Federația Națională a Patronatului din Agricultură și Industria Alimentară (FNPAIA).

Scopurile principale ale Federației sunt extinderea și creșterea numărului de membri, exprimarea unei voci puternice la nivel național, influențarea politicilor de stat în agricultură, furnizarea informației și acordarea suportului pentru antreprenorii agricoli. Organizația ajută membrii să-și dezvolte afaceri de succes, prin acordarea consultanței necesare, oferirea accesului la tehnica agricolă, prin legăturile cu partenerii. FNPAIA este organizația care reprezintă patronii agricoli în discuțiile cu structurile statului, prin promovarea unui cadru legislativ, benefic dezvoltării businessului agricol.

Circa 60 la sută din terenurile agricole ale Republicii Moldova sunt prelucrate de antreprenori, care dețin calitatea de membri FNPAIA.

Scopul primar al FNPAIA este să acorde asistență membrilor în crearea unui mediu favorabil pentru businessul agricol, însă din anul 2005 organizația s-a implicat și în activități concrete de combatere a celor mai grave forme ale muncii copilului în agricultură și industria alimentară. Acestea au fost cele mai serioase eforturi în domeniu și un proiect cu cele mai mari provocări, dar, de asemenea, și cel mai valoros sub toate aspectele: uman, economic și de dezvoltare generală.

Provocarea proiectului privind munca copilului vizează nu doar faptul că exploatarea copilului este o problemă dificilă și dureroasă, dar este vorba și despre eforturile depuse de oamenii din organizație. Toate activitățile au fost gândite atent și planificate pentru a obține un impact puternic. Fiecare etapă a avut un scop și o logică, în special, ținând cont de necesitatea de a acționa în cadrul mandatului organizației și de a atinge obiectivele proiectului.

FNPAIA a început acțiunea sa de prevenire și combatere a celor mai grave forme ale muncii copilului în Moldova, promovând în rândul patronilor cunoașterea Convențiilor relevante ale Organizației Internaționale a Muncii, promovând dialogul tripartit cu partenerii sociali; a lansat și a desfășurat campanii de informare și sensibilizare privind problema muncii copilului; a discutat și a convins agro-antreprenorii că munca copilului trebuie eliminată nu doar din motiv că este periculoasă, dar și pentru că este împotriva dezvoltării umane, împotriva dezvoltării țării, întreprinderii, și, în primul rând, aceasta împiedică dezvoltarea fizică și educațională a copilului.

CODUL DE CONDUITĂ PENTRU PATRONII AGRICOLI

FNPAIA a parcurs o cale lungă și complicată până la elaborarea „Codului de Conduită pentru Patroni privind eliminarea celor mai grave forme ale muncii copilului în agricultură și industria alimentară”. Acest parcurs a inclus multe discuții în timpul întâlnirilor individuale, mese rotunde, ateliere de lucru, vizite la întreprinderile agricole. Codul nu este un document scris într-un birou, ci este un document produs de patronii înșiși, care reprezintă angajamentul și dorința lor de eliminare a muncii copilului la întreprinderi. Codul este mai degrabă un instrument eficient pentru a asista întreprinderile în acțiunile lor de eliminare a muncii copilului. Iată câteva moduri în care acestea o pot face.

Prevederile Codului sunt în totalitate conforme prevederilor legislației muncii, care reglementează relațiile de muncă cu minorii. Respectând Codul, antreprenorii vor exclude utilizarea muncii copilului. Codul a fost adoptat de Consiliul FNPAIA pe 19 decembrie 2007 și, din acest moment, și-a dovedit utilitatea practică.

În 2008, FNPAIA a creat o echipă de monitorizare și a efectuat vizite pentru a examina modul în care patronii respectă și se conformează prevederilor Codului de Conduită. Scopul vizitelor este de a lua act de situația din teren și de a interveni, în funcție de faptele depistate de echipa de monitorizare.

De exemplu, Codul de Conduită pentru Patroni privind eliminarea celor mai grave forme ale muncii copilului în agricultură a ajutat-o pe Valentina Barbei, conducătorul Gospodăriei Țărănești „Agro-

Valentina” din Tudora, raionul Ștefan Vodă, să conștientizeze propriile responsabilități ca director pentru sănătatea și dezvoltarea copiilor. Vizitele echipei de monitorizare a FNPAIA au determinat-o să înțeleagă mai bine legislația muncii, pe care ea credea că o cunoaște.

În timpul unei vizite de monitorizare a echipei FNPAIA, Vasile Pușcaș, conducătorul „Sturza Agro Nord” din Sturzovca, Glodeni, a afirmat că a trecut printr-un proces de gândire profundă și a ajuns la concluzia că „noi trebuie să ajutăm generația tânără să crească”. Din acest motiv, el a aderat la Codul de Conduită pentru Patroni privind eliminarea celor mai grave forme ale muncii copilului în agricultură și industria alimentară.

Schema FNPAIA, folosită pentru monitorizarea respectării prevederilor Codului, a fost lansată ca o inițiativă-pilot, în octombrie 2008, și aceasta a generat o experiență valoroasă. Primele vizite ale echipei de monitorizare au identificat mai multe practici bune, în care conducătorii agricoli folosesc Codul de Conduită pentru Patroni privind eliminarea celor mai grave forme ale muncii copilului și refuză angajarea unui copil, cu vârsta mai mică de 15 ani, interzic anumite tipuri de lucrări persoanelor mai tinere de 18 ani sau stabilesc durata zilnică și săptămânală a timpului de muncă, redusă pentru persoanele în vârstă de 15-16 și 16-18 ani.

Academicianul Mihai Vronschih, președinte al Asociației Producătorilor Agricoli din Bălți și liderul echipei FNPAIA de monitorizare a Codului, a afirmat că „interesul patronilor este să angajeze tineri deja pregătiți pentru viața reală, care ar putea mânui tehnica avansată și tehnologiile noi în viața adultă. Și aici noi trebuie să găsim un echilibru între instruire și nevoia unui copil de a obține deprinderea de a munci, fără însă a trece linia, care desparte educația prin muncă de exploatarea prin muncă a tinerilor”.

O altă concluzie a acțiunilor de monitorizare ale echipei FNPAIA este că împiedicarea procesului educațional al copilului va diminua potențialul copilului de a aduce beneficii valoroase în viața adultă. Aceasta contravine interesului societății și al patronilor, care au nevoie de forță de muncă calificată, profesionistă.

Monitorizarea respectării Codului este un rezultat și o activitate. Este rezultatul acțiunilor de pledoarie, efectuate de FNPAIA, și angajamentul antreprenorilor agricoli să elimine cele mai grave forme ale muncii copilului. Este un efort efectiv în eliminarea celor mai grave forme ale muncii copilului în Moldova. Activitatea constantă și extinsă a FNPAIA de informare, sensibilizare a patronilor, instruirea și crearea unei rețele de Agenți ai Schimbării în 15 regiuni ale țării, elaborarea publicațiilor, implementarea politicilor privind combaterea muncii copiilor, participarea activă la dialogul social cu partenerii, crearea unei atitudini intolerante față de munca copiilor, prezența în mass-media, transmiterea mesajelor directe de către patroni adolescenților despre beneficiile educației, drept răspuns la munca copilului și alte eforturi pentru eliminarea muncii copilului – toate acestea au făcut ca partenerii FNPAIA să afirme că obiectivele proiectului sunt atinse.

Toate eforturile Federației și Codul de Conduită FNPAIA au contribuit nu numai la schimbarea atitudinilor, dar și la schimbarea situației în domeniul muncii copilului. În rapoartele Inspecției Muncii, există indicii care constată o reducere a numărului de copii implicați ilegal în muncă în Moldova. Este un indicator încurajator pentru FNPAIA: eforturile au avut un efect pozitiv, mult așteptat.

Monitorizarea Codului FNPAIA este o activitate în derulare, și nu un eveniment static. FNPAIA continuă monitorizarea Codului de Conduită, care este disponibil publicului prin intermediul mass-media, inclusiv la: http://www.comunicate.md/upload/2270_Comunicat_Atelier_FNPAIA_21_22_august_09_Eng.pdf, <http://www.stiri.md/ro/article/43647/fnpaia-sunt-mpotriva-muncii-copilului-n-agricultur>, <http://www.unimedia.md/?mod=news&id=12774> <http://www.totul.md/ro/newsitem/2307.html>

MASS-MEDIA, PARTENERUL FNPAIA ÎN ACȚIUNILE DE PREVENIRE ȘI COMBATERE A MUNCII COPILULUI ÎN AGRICULTURĂ

FNPAIA s-a aflat într-un parteneriat cu mass-media pe parcursul proiectului de combatere a muncii copilului în agricultură, beneficiind de acest instrument eficient de sensibilizare și creare a unui mediu intolerabil față de munca copilului. Federația apreciază înalt această contribuție a mass-media. Drept exemplu, sunt prezentate în continuare link-uri ce ilustrează doar un singur eveniment și felul în care mass-media din Moldova a contribuit la sensibilizarea publicului (Ziua Mondială Împotriva Muncii Copilului, marcată în 2009 de FNPAIA).

Posturi de radio

Radio Moldova

http://www.trm.md/index.php?module=stiri_int&news_id=10031

Radio Europa Liberă

<http://www.europalibera.org/content/article/1754993.html>

Radio France International

<http://www.rfi.ro/index.php?id=12622>

Posturi de televiziune

TV 7

<http://www.tv7.md/?page=news&id=16957&list=1&lang=ro> (în limba română)

<http://www.tv7.md/?page=news&id=16957&lang=ru&list=1> (în limba rusă)

Ziare și reviste

Timpul

<http://www.timpul.md/news/2009/06/14/2654>

Jurnal de Chișinău

<http://www.jurnal.md/article/16481/>

The United Nations Magazine in Moldova

http://www.un.md/key_doc_pub/un_magazines/2009/Revista_UNU_nr2-2009_02-06-09_aprobat.pdf

Revista economică ECONOMIST

<http://www.eco.md/article/6485/>

Moldavskie Vedomosti

<http://www.vedomosti.md/?menu=number&section=3&id=4181&page=1>

Agenții de știri

Info-prim Neo

<http://www.info-prim.md/?a=8&d=2009/06/04>

<http://www.info-prim.md/?x=&y=23869>

Agenția informațională de Stat Moldpres

<http://moldpres.md/news/default.asp?Lang=ro&ID=111459>

Portaluri de știri

Comunicate.md

http://www.comunicate.md/index.php?task=articles&action=view&article_id=1745

http://www.comunicate.md/index.php?task=articles&action=view&article_id=1811

ONG.MD

<http://www.ong.md/index.php?mod=home&hmod=postbyid&id=2475>

YAM.RO

<http://209.85.129.132/search?q=cache:QfKTYJ7eNjQJ:news.yam.md/index.php%3Fnext%3D17,05,2006+%22patronii+agricoli%22&cd=9&hl=ro&ct=clnk>

<http://news.yam.md/index.php?next=17,05,2006>

Youth.MD

<http://www.youth.md/news.php?newsid=1475>

Agenda.MD

<http://www.agenda.md/?nD=2009/06/12>

TERRA.MD

<http://www.terra.md/ro/news/moldova/copil11/default.aspx>

Buletin informative electronice

Centrul Național de Resurse pentru Tineri (CNRT)

<http://www.youth.md/bulletin.php?bid=257>

Centrul CONTACT

http://www.contact.md/files/file1_ro_1243953054.html

http://www.contact.md/files/file1_ro_1245163477.html#splin

Astăzi, eforturile de eliminare a celor mai grave forme ale muncii copilului în agricultură în Moldova sunt în desfășurare. Acțiunile FNPAIA produc deja rezultate și cifrele Inspecției Muncii confirmă aceasta.

Statisticile globale privind numărul copiilor implicați în munci grele, de asemenea, au o tendință de reducere. Raportul Global „*The Global Report under the follow-up to the ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work*”, prezentat de Directorul General ILO, la Sesiunea a 95-a a Conferinței Internaționale ILO în 2006, afirmă că reducerea fenomenului are loc cel mai clar în „domeniul muncilor periculoase efectuate de copii”. Numărul copiilor implicați în munci periculoase s-a redus cu 26 la sută și cu 33 la sută în grupul de vârstă de 5-14 ani.³

Cu începerea anului nou școlar 2009, echipa FNPAIA de monitorizare a Codului de Conduită privind munca copilului continuă vizitele de monitorizare la întreprinderile agricole din țară.⁴

---

³ <http://www.ilo.org/public/english/standards/relm/ilc/ilc95/pdf/rep-i-b.pdf>

⁴ http://www.comunicate.md/index.php?task=articles&action=view&article_id=2270
http://www.comunicate.md/index.php?task=articles&action=view&article_id=2377
http://www.comunicate.md/index.php?task=articles&action=view&article_id=2396
http://www.comunicate.md/index.php?task=articles&action=view&article_id=2499